

PRIKAZI IZ LITERATURE

Dr Josip Brčić:

MEHANIZACIJA U POVRČARSTVU — SVEUČILISTE U ZAGREBU

Socijalističko povrćarstvo je adekvatan pojam kompleksne mehanizacije. Sadašnje naše povrćarstvo na socijalističkom sektoru znatno je zaostalo. Više-manje primitivna je tehnologija, što je povezano s velikim utroškom radne snage. Osim toga, sama proizvodnja je stihijska. Povrća ima dosta za 4—5 mjeseci u toku vegetacije. Prinosi su niski. Poteškoće su kod berbe, transporta, dopreme na tržište u pogledu ambalažiranja i organizacije uskladištenja i samog tržišta.

Ovo je jedna strana našeg povrćarstva. Uspjeli smo primjerno oko prerade. Predstoje veliki zadaci da se povrćarstvo usmjeri na industrijsku proizvodnju u staklenicima (rajčice i krastavci u zimi), odnosno na poluindustrijski način u zagrijavanim staklenicima i na intenzivno njivsko povrćarstvo.

Ovaj udžbenik u formi skripata ima cilj da se izloži sva materija u vezi kompleksne mehanizacije u intenzivnom povrćarstvu. Namjena udžbenika je u prvom redu za studente poljoprivrede ali i za ostale stručnjake. Ovo je zapravo naš prvi priručnik koji obrađuje kompleksnu mehanizaciju u povrćarstvu uopće.

Povrćarstvo je biljna proizvodnja raznolikija i složenija nego npr. proizvodnja žitarica i slično. Veliki broj vrsta i sorata zahtijeva vrlo složenu mehanizaciju.

Uz uvodno poglavlje i popis literature autor je podijelio cijelu materiju u osam poglavlja na koja ćemo se ukratko osvrnuti: I. **Traktori u povrćarstvu** — su skoro isti kao i u ratarstvu, a autor izlaže samo specifičnosti njihove eksploatacije da su vrlo lagani dvoosovinski ili jednoosovinski. U izlaganjima su tekstom i crtežima prikazani tipovi rad i upotreba. II. **Oruđa i strojevi za osnovnu obradu** (ručna oruđa, plugovi i ostala oruđa za osnovnu obradu). Od ručnih oruđa postoji cijeli niz lopata. Plugovi (sprežni, ravnjaci, obrtni, traktorski i dr.). Svaki navedeni tip upotrebljava se u određenim prilikama. Ostala oruđa za osnovnu obradu su drljače ili brane (lagana, lančana, peraste, rotacione), kultivatori, tanjurače, valjci (parker) i ravnalice (blanje). III. **Rotacija oruđa (freze-rotovatori)**. Freze lome ili mrve mekotu (plastica), te se tako povoljno za mnogo slučajeva priređuje tlo za razne povrćarske kulture. Autor iznaša teoriju rada freza, konstrukciju, primjene i tipove. IV. **Oruđa ili strojevi za gnojenje u povrćarstvu**: u povrćarstvu se primjenjuju razna organska i anorganska gnojiva, te prema tome postoje i oruđa i strojevi za razna gnojiva, kao npr. strojevi za stajnjak, kompost, gnojnicu, umjetna i folijarna gnojiva, te oruđa za gnojenje putem irigacije. V. **Oruđa i strojevi za sjetvu i sadnju**. U povrćarstvu je cijelo šarenilo veličine težine i oblika sjemenja. Sije se u raznim rokovima. Sve ovo uvjetuje raznolikost i odgovarajuću mehanizaciju, a ta je za oruđa i strojeve za sjetvu, za sadnju presadnica, te strojevi za pravljenje zemljanih lonaca i pikiranje. Jedan radnik na dan presadi ručno 2800—4000 presadnica, a mehanizacijom daleko više i kvalitetnije. VI. **Oruđa, strojevi i uređaji za njegu povrtnih usjeva** — su kao i kod ostalih radova u povrćarstvu raznoliki i specifični: za splošnu njegu usjeva, međurednu obradu, aparati i strojevi za zaštitu povrćarskih kultura (bolesti, štetočinje), ure-

đaji za umjetnu kišu, zaštita povrća od mrazeva i dezinfekcija i električno zagrijavanje tla. VII. **Oprema i strojevi za berbu povrtnih kultura i vršidbu sjemena.** Uobičajenoj mehanizaciji na proizvodnju mrkve utroši se radnih dana oko 135, rajčica 170, kupusa 130 itd. U povrčarstvu je vrlo zapostavljena mehanizacija berbe. Računa se da samo iznošenje i transport povrčarskih proizvoda (plodova, sjemena itd.) iznosi 40—70% povrčarske proizvodnje za pojedine kulture. Mi gotovo i nemamo opreme i strojeva za berbu povrčarskih kultura. Mehanizacija berbe i vršenje sjemena povrčarskih kultura izvodi se već prema vrsti povrća na razne načine tj. izvodi se iskapanje gomolja, korijenja i luka. Posebnim strojevima i uređajima se vrši berba rajčica, patlidžana, kupusa i dr. Pojeftinjuje proizvodnju graška, berbu i ljuštenje zelenog graška. Ostali povrčarski proizvodi (plodine) vrše se kombajnima itd. VIII. **Strojevi i uređaji za vađenje, sušenje i čišćenje i sortiranje sjemena važnijih povrtnih kultura.** To su npr. strojevi za odjeljivanje sjemenki iz krastavaca, rajčica, dinja, lubenica, tikvi itd. Posebni su strojevi za sušenje, čišćenje, sortiranje i pranje sjemena povrčarskih kultura.

U cjelini u ovom priručniku je obrađena zapravo ogromna i za naše prilike nova materija, a na vrlo malom prostoru. Autor si je dao mnogo truda sintetizirajući vrlo raznolike, aparate i uređaje za potrebe kompleksne mehanizacije povrčarskih kultura. Pred čitaocem koji i nije stručnjak otvaraju se novi pogledi suvremene poljoprivredne mehanizacije i njenih mogućnosti. Osim toga djelo je napisano visokostručno, a opet jednim laganim i prikladnim stilom.

(Udžbenik se može naručiti na adresu i to pouzecom: **Josip Šiketić**, pedel) Poljoprivredni fakultet — Zagreb (Maksimir pp. 95).

Josip Kovačević